

Förprovningar 2018

- Förprovningarna av stallplatser för mjölkkor, grisar och värphöns har ökat under 2018 jämfört med närmast föregående år.
- Förprovningarna av stallplatser för dikor, får och slaktkycklingar har minskat jämfört med närmast föregående år.
- Den långsiktigt hållbara investeringstakten för sugor uppnås för första gången på tio år.
- Torkan tycks för de flesta produktionsgrenar hittills inte haft någon avgörande inverkan på investeringarnas storlek, långsiktig efterfrågan på produkterna spelar betydligt större roll.

Förprovningsstatistik

Innan nybyggnation eller mer omfattande ombyggnation av stallbyggnader ska påbörjas måste de förändringar som planeras godkännas av länsstyrelsen genom en så kallad förprovning. Det är inte helt givet att byggnationen verkligen kommer till stånd men eftersom planen är i ett långt framskridet stadié så resulterar ett godkännande för det mesta i en byggnation.

Jordbruksverket sammanställer varje år statistik över de förprovningsbeslut som tagits i respektive län. Genom att följa utvecklingen för förprovningarna ges en bra bild av investeringsviljan i respektive produktionsgren. Förändringar som registreras från ett år till annat är av mindre intresse, det är viktigare att följa de långsiktiga trenderna.

I denna kortrapport redovisar vi förprovningsstatistik för 2018 samt de närmast föregående åren. För varje djurslag jämför vi antalet förprovade platser med ett teoretiskt beräknat antal platser som behövs för att vid en viss omloppstid på platserna behålla nuvarande djurantal.

Faktorer som påverkar investeringsviljan

Den viktigaste faktorn som påverkar jordbrukarnas vilja att investera i stallbyggnader är att det finns en långsiktig lönsamhet. Eftersom stallbyggnader har en livslängd på minst tio år måste den förväntade långsiktiga lönsamheten vara den avgörande faktorn för att starta en investering i en byggnad.

Andra faktorer som påverkar investeringarna är de stöd till investeringar som finns inom landsbygdsprogrammet. När det råder brist på medel för investeringsstödet eller att det råder osäkerhet om villkoren brukar investeringsvilja gå ner.

Andra faktor som påverkar, men inte lika tydligt, är konjunkturen i samhället i stort och tillgången på riskkapital.

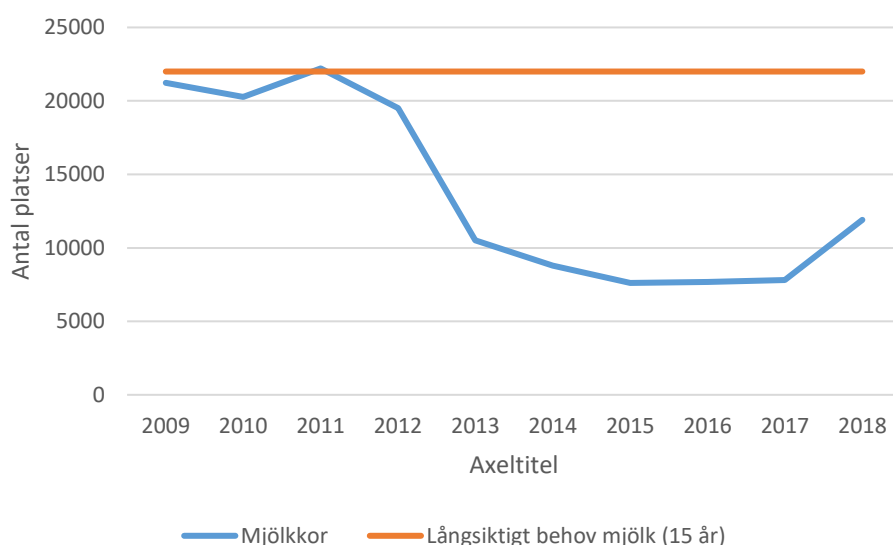
Mjölkkor

Antalet förprovade stallplatser har ökat med cirka 4 000 platser till nästan 12 000 platser mellan 2017 och 2018. Förprovningarna under 2018 nådde sin högsta nivå sedan 2012. De flesta mjölkkoplatserna finns Skånes, Västra Götalands och Jönköpings län.

Jämfört med det långsiktiga behovet av stallplatser för att bibehålla nuvarande koantal, det antas en förnysetakt på 15 år, ligger nivån för 2018 för lågt. För att hålla antalet mjölkplatser oförändrade behövs en investeringsnivå på drygt 20 000 platser.

Relativt höga mjölkpriser under de senaste åren och positiva framtidsutsikter för mjölkproduktionen med stark efterfrågan på världsmarknaden bör vara viktiga skäl till ökad investeringsvilja. Problemen med torka under sommaren 2018 har inte fått genomslag i statistiken.

Figur 1 Antal förprovade mjölkplatser och beräknat årligt behov av platser för att behålla nuvarande koantal

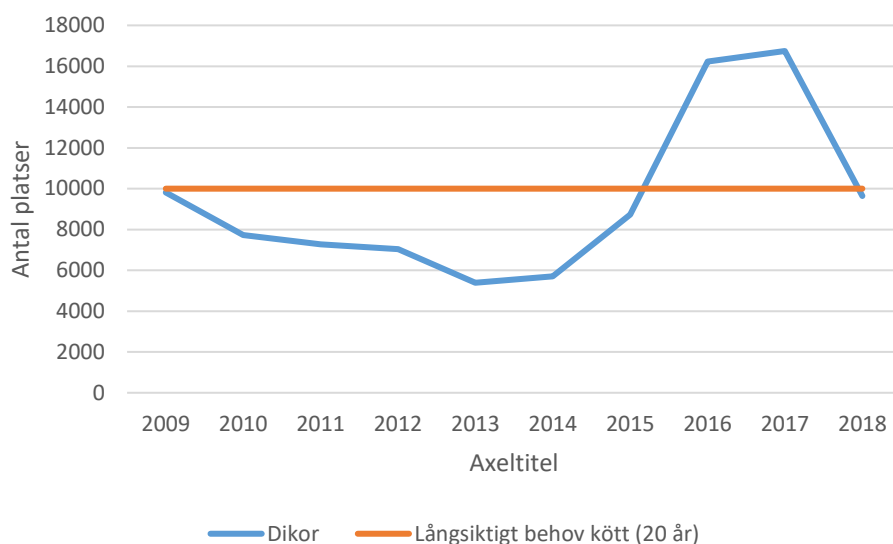
Källa: Jordbruksverket

Dikor

Förprovningarna av dikoplatser steg varje år under perioden 2013-2017 och nådde 2017 en toppnivå på drygt 17 000 platser. 2018 sjönk förprovningarna kraftigt till knappt 10 000 platser, det är i nivå med förprovningarna 2015. Hög investeringsvilja under de senaste åren har gjort att de förprovningar som gjorts legat över det långsiktiga behovet på 10 000 platser per år. De relativt stora investeringar som gjorts i dikosektorn de senaste åren kan vara en orsak till att investeringarna sjönk under 2018. Behovet av nya platser kan vara mättat på kort

sikt. En annan orsak kan vara att den starka prisutvecklingen för nötkött planat ut under det senaste året.

Figur 2 Antal förprovade dikoplatser och beräknat årligt behov av platser för att behålla nuvarande koantal

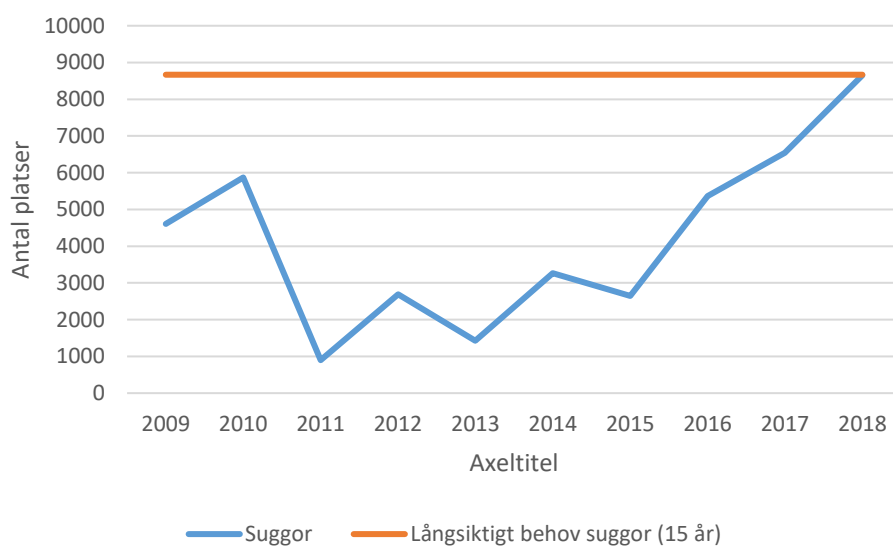
Källa: Jordbruksverket

Sugor

Förprovningarna av suggplatser har visat en uppgående trend sedan bottenåret 2011 och nådde under 2018 sin högsta nivå under den senaste tioårsperioden med nästan 9 000 platser. Jämfört med fjolåret är det en ökning med cirka 3 000 platser. Mer än hälften av de nya platserna finns i Skåne. Förprovning har bara förekommit i sex län, det finns inte några investeringar i suggplatser i Norrland.

2018 års förprovningar når upp till den teoretiskt beräknade nivån för att långsiktigt bibehålla produktionsapparaten intakt. Det är första gången under den senaste tioårsperioden som denna nivå uppnås.

Grisproduktionen har under de senaste åren gynnats av god efterfrågan och förhållandevis bra priser, det är viktiga orsaker till ökad investeringsvilja. Torkan under 2018 har lett till kraftigt stigande foderpriser. Det har dock inte fått något tydligt genomslag i statistiken.

Figur 3 Antal förprovade suggplatser och beräknat årligt behov av platser för att behålla nuvarande suggantal

Källa: Jordbruksverket

Slaktsvin

Antal förprovade slaktsvinsplatser nådde 2018 sin den högsta nivån under den senaste tioårsperioden med drygt 30 000 platser. Antalet förprovade platser har stigit sedan 2014. Inom landet är det Halland som förprovat flest platser följt av Skåne. Det är endast sex län där förprovning av slaktsvinsplatser ägt rum, det har inte skett någon förprovning i Norrland.

Trots att förprovningarna ökat under 2018 ligger behovet för att bibehålla nuvarande produktion avsevärt högre. För att bibehålla produktionsvolymen skulle cirka 60 000 nya platser behövas per år, vilket är nästan dubbelt så många som investeringarna under 2018.

Liksom för suggor har lönsamheten varit relativt god för slaktsvinsproduktionen under det senaste, det bör ha bidragit till ökad investeringsvilja.

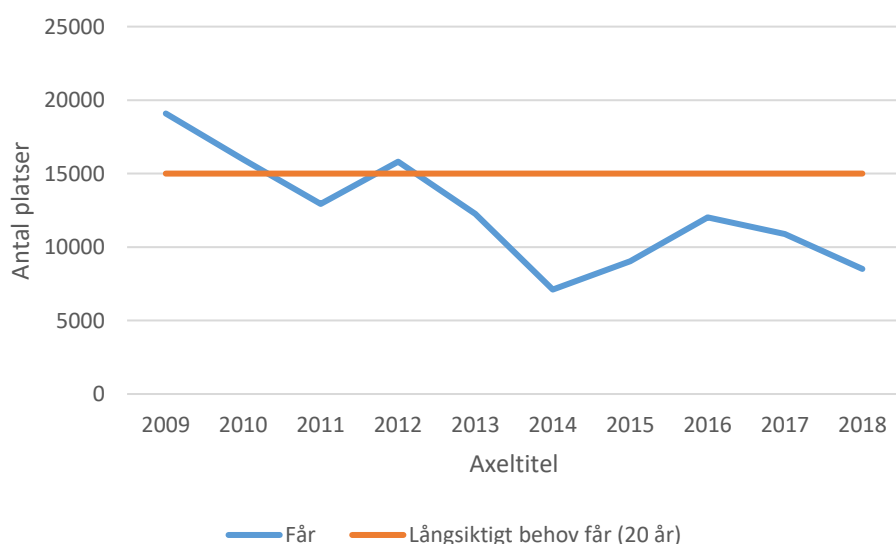

Figur 4 Antal förprovade slaktsvinsplatser och beräknat årligt behov av platser för att behålla nuvarande grisantal

Källa: Jordbruksverket

Får

Förprovningar av stallplatser för får och lamm har minskat succesivt under den senaste tioårsperioden. Under 2018 förprovades 8 500 platser för får och lamm vilket är mer än en halvering sedan 2009.

Figur 5 Antal förprovade fårplatser och beräknat årligt behov av platser för att behålla nuvarande fårantal

Källa: Jordbruksverket

Fjäderfä

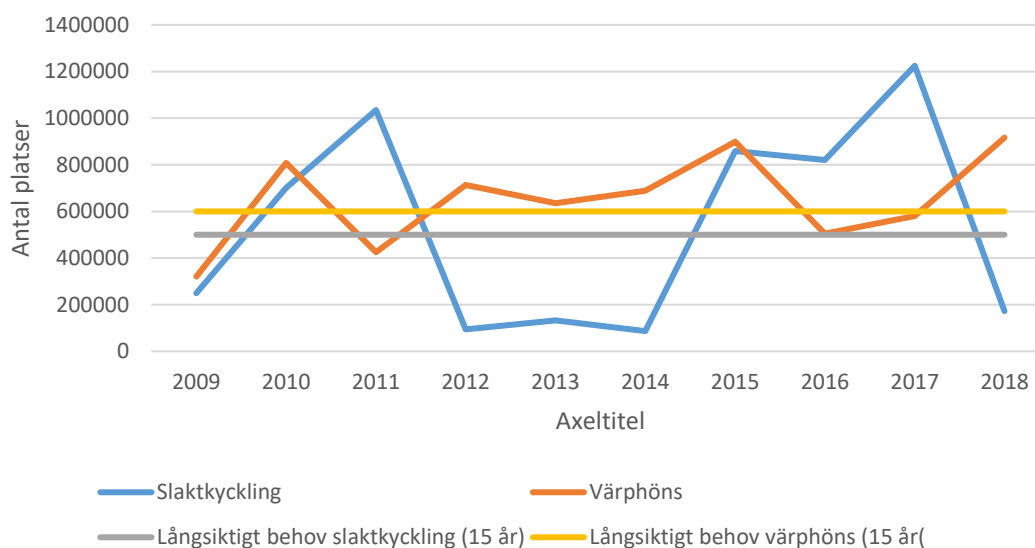
Slaktkyckling

Antalet förprovade platser för slaktkycklingar varierar förhållandevis mycket från år till år. Eftersom det är få men stora företag i denna bransch kan investeringsbeslut i något eller några företag få stort genomslag ett enstaka år. Under 2018 uppgick antalet förprovade slaktkycklingplatser till knappt 200 000. Jämfört med föregående år var det en mycket kraftig minskning och det är färre än under de flesta av åren under den senaste tioårsperioden. Förprovningarna under 2018 nådde inte upp till det långsiktiga behovet av stallplatser.

Värphöns

Investeringarna i värphönsplatser följer en mer stabil utvecklingskurva. Under 2018 förprovades drygt 900 000 platser, vilket är det högsta antalet platser sedan 2009. Sett över en längre tidsperiod uppvisar investeringarna i värphönsplatser en svagt uppåtgående trend. De flesta av åren under den senaste tioårsperioden har de faktiska investeringarna legat över det långsiktiga behovet.

I synnerhet förprovningarna av slaktkycklingplatser är koncentrerat till några få län i landet i södra Sverige.

Figur 6 Antal förprovade fjäderfäplatser och beräknat årligt behov av platser för att behålla nuvarande antal fjäderfä

Slutsatser

För de flesta djurslag har antalet förprovade stallplatser ökat mellan 2017 och 2018, uppgången är särskilt markant för saggor. För får och lamm fortsätter däremot en nedåtgående trend som pågått under många år. Årets svåra torka som drabbat jordbruket hårt verkar inte ha fått genomslag i form av minskad investeringsvilja. De betesbaserade djurslagen, dikor och får, uppvisar lägre investeringsvilja än tidigare. Torkan slog hårt mot tillgången på bete och

grovfoder, det skulle kunna tyda på att sommarens torra gjort att producenterna blivit försiktigare.

Under de senaste åren har det varit mer optimistiska tongångar i svensk animalieproduktion på grund av ökat intresse bland konsumenterna för svenska produkter. Det har visat sig genom att det varit möjligt att hålla ett högre pris på svenska produkter jämfört med importen. Trots det har importens andel av svensk konsumtion pressats tillbaka. Svenska priser på animalieprodukter ligger för de flesta produkter på en betydligt högre nivå än i de flesta andra EU-länder.

Andra faktorer som gynnat investeringsviljan är att näringslivet i stort upplevt en långvarig högkonjunktur och att växelkursen gynnat svensk produktion jämfört med importen. I kreditssystemet har det funnits gott om riskkapital och räntenivåerna har varit låga.

Sett till det långsiktiga investeringsbehovet, beräknat som en uppskattad avskrivningstid på befintligt antal stallplatser, har inte heller 2018 års investeringsvolym uppfyllt behovet. Sett över en lite längre tidsperiod är det endast under enstaka år som investeringarna motsvarat det teoretiskt framräknade behovet. Förutsatt att avskrivningstiden är korrekt innebär det på sikt att svenskt jordbruk skjuter ett uppdamt investeringsbehov framför sig.

Produktionsgren	Platser 2018	Behov på sikt	Andel av behov, %	Trend
Mjölkkö	12 000	22 000	55	Svagt upp
Diko	10 000	10 000	100	Ner
Sugga	9 000	9 000	100	Upp
Slaktsvin	35 000	60 000	58	Upp
Får	8 500	15 000	57	Ner
Värphöns	917 000	500 000	183	Svagt upp
Slaktkyckling	172 000	600 000	29	Oregelbunden

På tal om jordbruk publiceras på den här sidan på webbplatsen:

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/handel/politikochframtid/patalomjordbruk.4.6b0af7e81284865248a80002531.html>

Det finns en prenumeration kopplad till nyhetsbrevet.

Kontaktperson

Bengt Johnsson, 036-15 61 93